

PRIJATÉ TEXTY

P8_TA(2018)0477

WTO: ďalší postup

Uznesenie Európskeho parlamentu z 29. novembra 2018 o Svetovej obchodnej organizácii: ďalší postup (2018/2084(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na Dohodu z Marrákešu z 15. apríla 1994 o založení Svetovej obchodnej organizácie (ďalej len „WTO“),
- so zreteľom na ministerské vyhlásenie WTO z Dauhy zo 14. novembra 2001¹,
- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o WTO, najmä z 24. apríla 2008 s názvom K reforme Svetovej obchodnej organizácie² a z 15. novembra 2017 o mnohostranných rokovaníach o 11. konferencii ministrov WTO³,
- so zreteľom na záverečný dokument prijatý konsenzom 10. decembra 2017 na výročnom zasadnutí Parlamentnej konferencie o WTO v Buenos Aires⁴,
- so zreteľom na výsledky 11. ministerskej konferencie v Buenos Aires v decembri 2017, ktoré zahŕňajú sériu ministerských rozhodnutí, pričom na tejto konferencii nebolo možné prijať ministerské vyhlásenie⁵,
- so zreteľom na 6. konferenciu o všeobecnom preskúmaní pomoci obchodu, ktorá sa konala 11. až 13. júla 2017 v Ženeve⁶,
- so zreteľom na ciele OSN v oblasti trvalo udržateľného rozvoja⁷,
- so zreteľom na Parížsku dohodu v rámci Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov (ďalej len „UNFCCC“) o zmene klímy, ktorá je v platnosti od novembra 2016,

¹ Ministerské vyhlásenie z Dauhy (WT/MIN(01)/DEC/1) prijaté 14. novembra 2001 – https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min01_e/mindecl_e.htm

² Ú. v. EÚ C 259 E, 29.10.2009, s. 77.

³ Prijaté texty, P8_TA(2017)0439.

⁴ <http://www.europarl.europa.eu/pcwto/en/sessions/2017.html>

⁵ https://www.wto.org/english/news_e/news17_e/mc11_10dec17_e.htm

⁶ https://www.wto.org/english/tratop_e/devel_e/a4t_e/gr17_e/gr17programme_e.htm

⁷ <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

- so zreteľom na najnovšiu správu Medzivládneho panelu o zmene klímy uverejnenú 8. októbra 2018, z ktorej vyplýva, že obmedzenie globálneho otepľovania na 1,5 °C je stále možné, ak krajiny do roku 2020 postupne zvýšia svoj vnútroštátne stanovený príspevok,
 - so zreteľom na odsek 16 záverov Európskej rady z 28. júna 2018¹,
 - so zreteľom na spoločné vyhlásenie ministrov obchodu Spojených štátov, Japonska a Európskej únie na trojstrannom stretnutí 31. mája 2018²,
 - so zreteľom na spoločné vyhlásenie zo 20. samitu EÚ – Čína, ktorým sa zriaďuje spoločná pracovná skupina pre reformu WTO, ktorej predsedajú zástupcovia ministrov³,
 - so zreteľom na koncepčný dokument Komisie z 18. septembra 2018 o modernizácii WTO⁴,
 - so zreteľom na článok 52 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na správu Výboru pre medzinárodný obchod a na stanovisko Výboru pre rozvoj (A8-0379/2018),
- A. keďže WTO už od svojho založenia zohráva kľúčovú úlohu, pokiaľ ide o posilňovanie mnohostrannosti, presadzovanie inkluzívneho usporiadania svetového hospodárstva a podporu otvoreného, nediskriminačného a mnohostranného systému obchodu založeného na pravidlách; keďže rozvojové krajiny tvoria v súčasnosti približne polovicu svetového obchodu, čo predstavuje zvýšenie oproti 33 % v roku 2000, pričom počet ľudí žijúcich v extrémnej chudobe sa od roku 1990 znížil na polovicu, a to na menej ako jedna miliarda ľudí; keďže WTO vychádza zo systému práv a povinností, ktorý zaväzuje členov otvoriť vlastné trhy a nediskriminovať;
 - B. keďže WTO by mala zostať hlavným referenčným bodom pre vlády a podniky pri určovaní pravidiel a obchodných sporov;
 - C. keďže EÚ trvalo presadzuje silný, mnohostranný prístup k obchodu založený na pravidlách, keďže hospodárstvo EÚ, pracovníci, spotrebitelia v EÚ a ich partneri sú v rastúcej miere integrovaní do globálnych hodnotových reťazcov a závisia od predvídateľného vývoja medzinárodného obchodu, a to pokiaľ ide o dovoz aj vývoz, a sociálnych a environmentálnych podmienok;
 - D. keďže výsledky 11. ministerskej konferencie WTO, ktorá sa konala v Buenos Aires v decembri 2017, boli sklamaním a jasne ukázali, že rokovacia funkcia organizácie je paralyzovaná;
 - E. keďže mnohostranný obchodný systém založený na pravidlách čelí najhlbšej kríze od založenia WTO, ktorá ohrozuje základné funkcie organizácie, najmä stanovovania

¹ <http://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2018/06/29/20180628-euco-conclusions-final/>

² http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/may/tradoc_156906.pdf

³ <https://www.consilium.europa.eu/media/36165/final-eu-cn-joint-statement-consolidated-text-with-climate-change-clean-energy-annex.pdf>

⁴ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/september/tradoc_157331.pdf

základných pravidiel a štruktúry medzinárodného obchodu a využívania najúčinnšieho a najrozvinutejšieho mechanizmu na urovnávanie sporov akejkoľvek mnohostrannej organizácie;

- F. keďže napriek dôležitým výnimkám, ako je Dohoda o uľahčení obchodu, sa obchodná reforma WTO oddaľuje od roku 2000;
- G. keďže Odvolací orgán je „drahokamom na korune“ WTO, a to vzhľadom na záväzný charakter jeho rozhodnutí a jeho postavenie ako nezávislého a nestranného orgánu na preskúmanie; keďže členstvo v Odvolacom orgáne sa znížilo na minimálny počet sudcov a orgán musí fungovať po skončení funkčného obdobia sudcu Shreea Babooa Chekitanu Servansinga, pričom zostanú iba traja vymenovaní sudcovia; keďže táto patová situácia spôsobená administratívou USA by mohla viesť ku kolapsu systému, ktorý je nevyhnutný na riešenie sporov medzi všetkými členmi WTO;
1. opätovne pripomína svoj pevný záväzok podporovať trvalú hodnotu mnohostrannosti a žiada o prijatie obchodného programu založeného na spravodlivom obchode a pravidlách v prospech všetkých, ktorý prispeje k mieru, bezpečnosti a agende pre udržateľný rozvoj začlenením a posilnením sociálnych, environmentálnych a ľudských práv a zabezpečí, aby sa harmonizované pravidlá prijaté na báze mnohostrannosti uplatňovali rovnako pre všetkých a účinne sa dodržiavali; zdôrazňuje, že WTO musí prispievať aj k podpore spravodlivého obchodu a boju proti nekalým praktikám; zdôrazňuje, že obchod nie je samoučelný, ale nástroj na dosiahnutie globálne vymedzených rozvojových cieľov;
 2. domnieva sa, že vzhľadom na posledný vývoj, ale aj vzhľadom na pretrvávajúci nedostatok pokroku v rámci rozvojovej agendy z Dauhy je v súčasnosti naliehavo potrebné pristúpiť k modernizácii WTO a zásadne prehodnotiť viaceré aspekty fungovania WTO s cieľom zvýšiť jej účinnosť aj legitimitu; v tejto súvislosti považuje za nevyhnutné, aby sekretariát WTO vytvoril príležitosti pre všetkých členov WTO, aby sa od začiatku zapojili do diskusie; vyzýva Komisiu a členské štáty EÚ vo WTO, aby oslovili ďalších členov WTO, najmä našich hlavných obchodných partnerov, ako sú USA, Japonsko, Čína, Kanada, Brazília a India, s cieľom dohodnúť sa na spoločných pozíciách; je povzbudený počiatočnými vyhláseniami zo samitu EÚ – Čína, pokiaľ ide o reformu WTO;
 3. víta v tejto súvislosti mandát, ktorý Európska rada udelila Komisii 28. a 29. júna 2018, a berie na vedomie prístup uvedený v záveroch, ako aj koncepčný dokument Komisie o modernizácii WTO z 18. septembra 2018 a návrhy Kanady na reformu WTO z 25. septembra 2018; so záujmom očakáva uverejnenie viacerých návrhov, najmä z rozvojových krajín, ako aj z pracovných skupín, ktoré už boli zriadené medzi členskými štátmi WTO;
 4. vyjadruje veľké znepokojenie nad skutočnosťou, že iba tri posty v Odvolacom orgáne sú obsadené, čo vážne ohrozuje bežné a riadne fungovanie procesu urovnávania sporov, a dôrazne vyzýva Spojené štáty, aby túto situáciu vyriešili spôsobom, ktorý umožní pohotovú obsadenie voľných miest v Odvolacom orgáne; víta počiatočné návrhy, ktoré Komisia predložila v koncepčnom dokumente o modernizácii WTO na riešenie patovej situácie tým, že sa budú riešiť niektoré nastolené otázky, a to aj prostredníctvom prechodných pravidiel pre odchádzajúcich členov alebo zmien trvania podmienok týkajúcich sa Odvolacieho orgánu alebo maximálneho povoleného obdobia pred uverejnením správy, ako aj stanovenia novej judikatúry Odvolacím orgánom;

konštatuje, že obavy, ktoré Spojené štáty vyjadrili v súvislosti s Odvolacím orgánom, presahujú rámec procesných zmien a týkajú sa významných reforiem rozsudkov sudcov tohto orgánu;

5. považuje rozhodnutie USA o uložení ciel na oceľ a hliníkové výrobky od 31. mája 2018 z dôvodu „národnej bezpečnosti“ podľa oddielu 232 zákona o rozšírení obchodu z roku 1962 za neopodstatnené a domnieva sa, že to nerieši problém, ktorý predstavuje prebytočná oceľ na svetových trhoch, a nie je to v súlade s pravidlami WTO; dôrazne nabáda Komisiu, aby spolupracovala s USA s cieľom riešiť obchodné spory a odstrániť prekážky obchodu v rámci mechanizmu WTO na riešenie sporov, ktorý je založený na pravidlách;
6. zastáva názor, že ako spôsob riešenia základných príčin súčasnej krízy je potrebné, aby sa WTO prispôbila meniacemu sa svetu, pričom sa zároveň treba zaoberať niektorými z nevyriešených otázok rozvojovej agendy z Dauhy, najmä pokiaľ ide o potravinovú bezpečnosť; domnieva sa, že je preto potrebné:
 - a) riešiť súčasné medzery v pravidlách s cieľom dosiahnuť rovnaké podmienky, pokiaľ ide o subvencie narúšajúce trh a štátne podniky, ako aj zachovať ochranu duševného vlastníctva a prístup na trh s investičnými fondmi na aktuálnej úrovni; riešiť aj otázky ochrany a núteného sprístupnenia zdrojových kódov a iných štátom riadených činností, ktoré vedú k vytváraniu nadmerných kapacít, ako aj regulačných prekážok pre služby a investície vrátane transferov technológií, požiadaviek spoločných podnikov a požiadaviek na podiel miestnych výrobkov; a monitorovať vykonávanie, správu a fungovanie existujúcich dohôd;
 - b) vytvoriť potrebný regulačný rámec na riešenie technologického vývoja, ktorý sa bude vzťahovať na elektronický obchod, globálne hodnotové reťazce, verejné obstarávanie, aktualizovanú domácu reguláciu služieb a na mikropodniky, malé a stredné podniky;
 - c) zvládnuť najnaliehavejšie celosvetové environmentálne a sociálne výzvy a zabezpečiť systematickú súdržnosť medzi obchodnými, pracovnými a environmentálnymi programami;
 - d) oceniť v tejto súvislosti spoločné vyhlásenia, ktoré boli prijaté v Buenos Aires, o elektronickom obchode, domácej regulácii, uľahčení investícií a posilňovaní hospodárskeho postavenia žien, ako aj prácu, ktorá odvtedy bola vykonaná v týchto oblastiach;
7. zdôrazňuje, že EÚ by mala posilniť svoje pravidlá týkajúce sa ochrany súkromia a údajov, aby sa mohli presadzovať na medzinárodnej úrovni a stať sa referenčnou hodnotou pre rozvoj medzinárodných a multilaterálnych noriem;
8. pripomína, že prístup k verejnému obstarávaniu je jednou z priorít Európskej únie pri jej obchodných rokovaniach a že v tomto zmysle sa plnenie záväzkov členov WTO pripojiť sa k Dohode o vládnom obstarávaní (GPA) a zlepšenie fungovania a dodržiavania ustanovení tejto dohody očakáva v duchu reciprocity a vzájomného prospechu; konštatuje, že úplná účinnosť možných zlepšení v rámci štátnej pomoci a úloha verejných podnikov čiastočne závisí od pokroku v tejto oblasti; vyzýva Komisiu, aby spolupracovala s tými členmi, ktorí sú v procese pristúpenia ku GPA, aby zvýšili svoje úsilie s cieľom rozšíriť výhody liberalizácie verejného obstarávania medzi členmi

WTO;

9. je presvedčený, že súčasné rozlišovanie medzi rozvinutými a rozvojovými krajinami nezohľadňuje ekonomickú realitu a že to bolo prekážkou pokroku kola rokovaní v Dauhe, na čo doplácajú krajiny, ktoré sú v najväčšej núdzi; nalieha na vyspelejšie rozvojové krajiny, aby prevzali svoj podiel zodpovednosti a prispievali v miere primeranej svojej úrovni rozvoja a (sektorovej) konkurencieschopnosti; konštatuje, že v koncepčnom dokumente Komisie sa požadujú pravidlá, podľa ktorých rozvojové krajiny budú postupne stúpať zo svojho postavenia krajiny s nízkymi príjmami, ako sa budú stávať bohatšími; domnieva sa, že mechanizmus osobitného a diferencovaného zaobchádzania by sa mal opätovne preskúmať s cieľom lepšie zohľadniť indexy ľudského rozvoja ako politický nástroj umožňujúci rozvojovým krajinám prepojiť vykonávanie mnohostranných dohôd s prijímajúcou pomocou z bohatších krajín a darcovskými organizáciami;
10. rozhodne víta ratifikáciu Dohody o uľahčení obchodu vo februári 2017 dvomi tretinami členov WTO; je presvedčený, že Dohoda o uľahčení obchodu predstavuje dôležitý príklad a mohla by byť vzorom pre budúce dohody WTO, pričom by sa zohľadnili rozdiely v stave rozvoja a potrebách členov WTO; nabáda členov WTO, aby prevzali zodpovednosť a dodržiavali svoje záväzky v súlade s ich skutočnou hospodárskou mocou a schopnosťami; domnieva sa, že ďalším problémom bude úplná ratifikácia dohody, najmä africkými členmi, od ktorých sa očakáva, že budú mať najväčší prospech z dohody, účinného vykonávania Dohody o uľahčení obchodu, a z oznámenia o rozvojovej pomoci podľa dohody;
11. uznáva, že v súvislosti s úplným prístupom Číny k WTO v roku 2001 vzrástol prístup na jej domáci trh, z ktorého ťažilo celosvetové hospodárstvo; vyjadruje znepokojenie nad tým, že Čína neuplatňuje ducha a zásady WTO v oblasti národného zaobchádzania;
12. domnieva sa, že je potrebné zrevidovať fungovanie rokovacieho postupu zavedením väčšej flexibility ako doteraz v rámci pravidla o konsenze, pričom treba uznať, že tzv. celistvý prístup obmedzil účinnosť, pokiaľ ide o riadenie mnohostranného obchodu; vyjadruje svoju podporu koncepcii pružnej mnohostrannosti, v rámci ktorej by členovia WTO, ktorí majú záujem pokračovať v určitej otázke, v ktorej ešte nie je možné dosiahnuť úplný konsenzus, mali mať možnosť napredovať a uzatvárať viacstranné dohody, a to buď prostredníctvom tzv. dohôd s prílohou 4 k WTO v súlade s článkom II ods. 3, článkom III ods. 1 a článkom X ods. 9 Dohody z Marrákeša, alebo prostredníctvom dohôd založených na zásade kritického množstva, ktoré rozširujú dohodnuté výhody na členov WTO na základe doložky najvyšších výhod (DNV); nabáda Komisiu, aby nevyužívala tieto články ako alternatívu ku konštruktívnemu dialógu s členmi WTO s cieľom odstrániť prekážky obchodu a reformy WTO a jej funkcií; v tejto súvislosti sa domnieva, že jej členovia by mali posilniť budovanie kapacít WTO s cieľom zabezpečiť, aby bola vybavená finančnými a ľudskými zdrojmi v súlade s rozšírenými potrebami, aby sa zachovala rovnaká kvalita práce; domnieva sa, že vo všeobecnosti by peňažné príspevky nových členov mali zvýšiť rozpočet WTO a nemali by viesť k zníženiu členských poplatkov pre súčasných členov;
13. uznáva, že zatiaľ čo mnohostrannosť založená na pravidlách zostáva kľúčovou súčasťou štruktúry WTO, existujú možnosti hlbšej a pružnejšej viacstrannej spolupráce medzi zainteresovanými štátmi v oblastiach, v ktorých sa ukázalo, že je ťažké dosiahnuť konsenzus; konštatuje, že takéto dohody musia dopĺňať a nesmú narušovať mnohostranný

program a nemali by sa využívať ako alternatívne fóra na riešenie prekážok obchodu, ale skôr ako odrazový mostík, aby sa dosiahol pokrok na mnohostrannej úrovni; požaduje obnovenie viacstranných rokovaní o Dohode o environmentálnych tovaroch a Dohode o obchode so službami (TiSA) a žiada osobitné pravidlá pre MSP vo viacstranných a mnohostranných dohodách; zdôrazňuje, že je dôležité, aby WTO pokračovala v práci a prehĺbila svoju činnosť v oblasti medzinárodnej spolupráce s ďalšími medzinárodnými organizáciami, napríklad s OSN, OECD, WCO a MOP;

14. zdôrazňuje úlohu, ktorú môže a musí zohrávať obchod pri podpore rozvoja a dosahovaní cieľov trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 a záväzkov Parížskej dohody v boji proti zmene klímy; vyjadruje poľutovanie nad tým, že dohoda o environmentálnych tovaroch bola v roku 2016 zablokovaná, a pripomína jej potenciál poskytnúť lepší prístup k ekologickým technológiám a pomôcť splniť uvedené záväzky; zdôrazňuje, že v súvislosti s rokovaniami o dotáciách v oblasti rybolovu musí WTO v súčasnosti definovať konkrétnejšie opatrenia, ktoré treba v tejto súvislosti prijať na ochranu morského života; pripomína, že koncepcia výrobných postupov a metód v rámci WTO ponúka možnosť rozlišovať medzi takzvanými „podobnými výrobkami“, pokiaľ ide o ich vplyv na životné prostredie; navrhuje obnoviť výbor WTO pre obchod a životné prostredie s mandátom na vypracovanie kritérií na boj proti parazitovaniu na životnom prostredí a na vytvorenie užších väzieb so sekretariátom UNFCCC;
15. opätovne poukazuje na spojenie medzi rodovou rovnosťou a inkluzívnym rozvojom, ako sa tiež uvádza v cieľoch trvalo udržateľného rozvoja č. 5, a zdôrazňuje, že posilnenie postavenia žien je kľúčom k odstráneniu chudoby a že odstránenie prekážok brániacich zapojeniu žien do obchodu má rozhodujúci význam pre hospodársky rozvoj; víta väčšie zameranie WTO na otázky týkajúce sa obchodu a rodovej rovnosti a vyzýva všetkých 121 signatárov vyhlásenia z Buenos Aires o posilňovaní hospodárskeho postavenia žien z roku 2017, aby plnili svoje záväzky; zdôrazňuje potrebu systematického rodového prístupu vo všetkých oblastiach tvorby predpisov WTO vo forme rodovo špecifických hodnotení vplyvu; berie na vedomie význam takých iniciatív, ako je SheTrades, ktoré poukazujú na pozitívnu úlohu žien v oblasti obchodu a nabádajú k väčšej účasti žien na medzinárodnom obchode na celom svete;
16. upriamuje pozornosť na závery 6. konferencie o všeobecnom preskúvaní pomoci obchodu, ktorá sa konala v júli 2017 v Ženeve, s názvom Podpora obchodu, inkluzívnosti a pripojenia pre trvalo udržateľný rozvoj; podporuje názor, že by sa to malo premietnuť do konkrétnych opatrení s cieľom uľahčiť elektronický obchod a premeniť digitálne príležitosti, ako je blockchain, na skutočnosť v obchode aj v rozvojových krajinách; v tejto súvislosti poznamenáva, že investície do fyzickej aj digitálnej infraštruktúry, ktoré sú kľúčové na dosiahnutie pokroku v tejto oblasti, sú aj naďalej hlavným problémom; vyzýva preto členov WTO, aby podporovali investície do fyzickej a digitálnej infraštruktúry a presadzovali verejno-súkromné partnerstvá a iné iniciatívy;
17. opätovne vyzýva EÚ na zabezpečenie toho, aby boli jej činnosti s rozvojovými krajinami v oblasti rozvoja a obchodu založené na vyváženom rámci medzi rovnocennými partnermi, zosúladené so zásadou súdržnosti politik v záujme rozvoja stanovenou v článku 208 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a zamerané na podporu a dodržiavanie ľudských práv;
18. vyjadruje poľutovanie nad tým, že 11. Konferencia ministrov WTO nedosiahla pokrok v otázkach kľúčového významu pre rozvojové krajiny; víta však rozšírené preferenčné

zaobchádzanie, ktoré bolo predtým v rámci WTO zabezpečené pre najmenej rozvinuté krajiny vrátane preferenčných pravidiel pôvodu a zaobchádzania s poskytovateľmi služieb, a zdôrazňuje potrebu podniknúť opatrenia na budovanie kapacít, ktoré by umožnili dodávateľom z najmenej rozvinutých krajín využívať výnimku v oblasti služieb pre najmenej rozvinuté krajiny;

19. zdôrazňuje, že transparentnosť je kľúčovým prvkom zabezpečenia stabilného a predvídateľného obchodného a investičného prostredia; domnieva sa, že je dôležité zvýšiť transparentnosť monitorovacích postupov zvýšením stimulov pre členov WTO, aby si plnili oznamovacie povinnosti, znížením ich zložitosti a záťaže a v prípade potreby budovaním kapacít, pričom od úmyselného neplnenia treba odrádzať a treba ho napádať;
20. zdôrazňuje, že úloha sekretariátu WTO pri uľahčovaní a zachovaní prístupu zdola nahor pre aktívnu účasť všetkých členov je kľúčová a že by sa mala ďalej posilňovať v záujme podpory rôznych rokovacích procesov, ako aj pri vykonávaní a monitorovaní funkcií; považuje za potrebné posilniť finančné prostriedky a ľudské zdroje, ktoré má sekretariát WTO k dispozícii, a nalieha na členov WTO, aby si spoločne plnili svoje povinnosti v tejto oblasti; zastáva názor, že pravidelná práca výborov WTO by sa tiež mala oživiť tým, že ich predsedovia budú zohrávať aktívnejšiu úlohu pri navrhovaní a predkladaní riešení a kompromisov, čím by sa viac než len zmiernili príspevky členov, a že túto rozšírenú úlohu by mal sekretariát podporovať;
21. naliehavo vyzýva členov WTO, aby zabezpečili demokratickú legitimitu a transparentnosť posilnením parlamentného rozmeru WTO a aby podporili memorandum o porozumení, ktorým sa zavádza formálny pracovný vzťah s Parlamentnou konferenciou o WTO; v tejto súvislosti zdôrazňuje potrebu zabezpečiť, aby poslanci mali lepší prístup k obchodným rokovaniam a boli zapojení do formulovania a vykonávania rozhodnutí WTO a aby sa v záujme ich občanov uskutočňoval riadny dohľad nad obchodnými politikami;
22. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov a generálnemu riaditeľovi WTO.